

הַרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם, כְּמוֹ שִׁפְתוֹב (איוב לח) וְיִמְנַע מִרְשָׁעִים אֹרָם.

וְאֵת אוֹתוֹ הָאֹר גָּנוּ אוֹתוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. שִׁפְאָשֶׁר יֵצֵא בְּרֵאוֹנוֹה, הִיָּה מֵאִיר מִסוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּף הָעוֹלָם. כִּיּוֹן שֶׁהַסְּתַפְּל בְּדוֹר אֲנוֹשׁ וּבְדוֹר הַמִּבּוּל וּבְדוֹר הַפְּלָגָה וּבְכָל אוֹתָם הַרְשָׁעִים, גָּנוּ אֶת אוֹתוֹ הָאֹר.

כִּיּוֹן שִׁפְאָ יַעֲקֹב וְנִדְבַק בְּאוֹתוֹ הַמְּמַנֶּה הַגְּדוֹל שֶׁל עֲשׂוֹ וְהַפִּישׁ אוֹתוֹ בִּירְכוֹ, וְהִיָּה נָכָה, אִז מַה כְּתוּב? וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ. אִיזָה שֶׁמֶשׁ? אוֹתוֹ הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁגָּנוּ, מִשׁוּם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רְפוּאָה לְרַפָּא אוֹתוֹ מֵאַרְכָּכְתּוֹ, וְאַחַר כֵּן נִרְפָּא בַשֶּׁמֶשׁ הַהוּא, שִׁפְתוֹב (בראשית לג) וַיָּבֵא יַעֲקֹב שָׁלֹם, שָׁלֹם בְּגוּפוֹ, שֶׁנִּרְפָּא.

וְעַל כֵּן עֲתִיד הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְגַלּוֹת אֶת הַשֶּׁמֶשׁ הַהוּא וְלְהֵאִיר אוֹתוֹ לְיִשְׂרָאֵל, שִׁפְתוֹב וְזִרְחָה לְכֶם יֵרָאִי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה. מַה זֶה שֶׁמֶשׁ צְדָקָה? זֶה הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁנִּרְפָּא בּוֹ. וּמִרְפָּא בְּכַנְפֵיהָ - שֶׁל אוֹתָהּ שֶׁמֶשׁ כָּלֵם יִתְרַפָּאוּ. מִשׁוּם שֶׁהִנֵּה בְּזִמְנֵי שִׁישְׂרָאֵל יִקוּמוּ מִן הָעֶפֶר, כְּמָה חֲגָרִים וְכְמָה סוּמִים יִהְיוּ בָהֶם, וְאִז הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יֵאִיר לָהֶם אוֹתָהּ הַשֶּׁמֶשׁ לְהִרְפָּא בָּהּ, שִׁפְתוֹב וּמִרְפָּא בְּכַנְפֵיהָ.

וְאִז יוֹאֵר אוֹתוֹ הַשֶּׁמֶשׁ מִסוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּף הָעוֹלָם, וְלְיִשְׂרָאֵל תִּהְיֶה רְפוּאָה, וְהַעֲמִים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת פּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת יִשְׁרְפוּ בּוֹ. אֲבָל לְיִשְׂרָאֵל מַה כְּתוּב? (ישעיה נח) אִז יִבְקַע פֶּשַׁח אוֹרֶךְ וְאַרְכָּתָךְ מִתְּרָה תִצְמַח וְהִלֵּךְ לִפְנֵיךְ צְדָקָה כְּבוֹד ה' יִאֲסָפֶךָ.

אֲנִי חוֹזְרִים לְדְבָרִים הַרְאִשׁוֹנִים.

כְּמָה דְכָתִיב, (איוב לח) וְיִמְנַע מִרְשָׁעִים אֹרָם. וְהַהוּא נְהוֹרָא גָּנִיז לִיהַ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּכַד נִפְק בְּקַדְמֵיתָא, הָוָה נְהִיר מְסִיפֵי עֲלָמָא, וְעַד סִיפֵי עֲלָמָא. כִּיּוֹן דְּאִסְתַּפְּל בְּדַרְיָה דְּאֲנוֹשׁ וּבְדַרְיָה דְּמִבּוּל. וּבְדַרְיָה דְּפִלְגָה, וּבְכָל אֵינוֹן חֵיבֵיָא. גָּנִיז לִיהַ לְהַהוּא נְהוֹרָא.

כִּיּוֹן דְּאֵתָא יַעֲקֹב, וְאַתְדַּבֵּק בְּהַהוּא מִמְנָא רַבְרָבָא דְעֲשׂוֹ, וְאַפִּישׁ לִיהַ בְּיַרְכָּא דִּילֵיהַ, וְהוּה נְכִי. כְּדִין מַה כְּתִיב, וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, מֵאֵן שֶׁמֶשׁ, הַהוּא שֶׁמֶשׁ אֲנוֹשׁ דְּגָנִיז. בְּגִין דְּאֵית בֵּיהַ אֲסוּתָא, לְאַתְסָאָה לִיהַ מֵאַרְפוּבְתִּיהַ, וְלִבְתַּר אֲתַסִּי בְּהַהוּא שֶׁמֶשׁ אֲנוֹשׁ. דְכָתִיב, (בראשית לג) וַיָּבֵא יַעֲקֹב שָׁלֹם, שָׁלֹם בְּגוּפֵיהַ דְּאֲתַסִּי.

וְעַל דָּא, זִמְיִן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַלּוֹתָהּ הַהוּא שֶׁמֶשׁ אֲנוֹשׁ, וְלֹאֲנַהֲרָא לִיהַ לְיִשְׂרָאֵל. דְכָתִיב, וְזִרְחָה לְכֶם יֵרָאִי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה, מֵאֵי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה. דָּא שֶׁמֶשׁ אֲנוֹשׁ דְּיַעֲקֹב, דְּאֲתַסִּי בֵּיהַ. וּמִרְפָּא בְּכַנְפֵיהַ, דְּבַהַהוּא שֶׁמֶשׁ אֲנוֹשׁ יִתְסוּן כְּלָהוּ. בְּגִין דְּהָא בְּזִמְנָא דִּיקוּמוּן יִשְׂרָאֵל מֵעֶפְרָא, כְּמָה חֲגָרִין וְכְמָה סוּמִין יִהוּן בְּהוּן. וְכִדִּין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִנְהִיר לוֹן הַהוּא שֶׁמֶשׁ אֲנוֹשׁ לְאַתְסָאָה בָּהּ. דְכָתִיב וּמִרְפָּא בְּכַנְפֵיהַ.

וּבְרִיין, יִתְנַהֵיר הַהוּא שֶׁמֶשׁ אֲנוֹשׁ, מְסִיפֵי עֲלָמָא, עַד סִיפֵי עֲלָמָא. וְלְיִשְׂרָאֵל יִהְיֶה אֲסוּתָא, וְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת פּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת בֵּיהַ יִתְקַדְּדוּן. אֲבָל לְיִשְׂרָאֵל מַה כְּתִיב, (ישעיה נח) אִז יִבְקַע פֶּשַׁח אוֹרֶךְ וְאַרְכָּתָךְ מִתְּרָה תִצְמַח וְהִלֵּךְ לִפְנֵיךְ צְדָקָה כְּבוֹד ה' יִאֲסָפֶךָ.

אֲהַדְרָנָא לְמִילֵי קְדָמָאֵי: וְלִיוֹסָף יִלְד שְׁנֵי

וביוסף ילד שני בנים בטרם תבא
שנת הרעב וגו'. רבי יצחק פתח,
(מכ"ה ד) וְהָיָה שְׁאֵרִית יַעֲקֹב בְּגוֹיִם
בְּקֶרֶב עַמִּים רַבִּים כְּטַל מֵאֵת ה'
כְּרִיבִים עָלֵי עֵשָׂב אֲשֶׁר לֹא
יִקְנֶה לְאִישׁ וְלֹא יִיחַל לְבְנֵי אָדָם.
בא ראה, בכל יום ויום כשהאור
עולה, מתעוררת צפור אחת בעץ
של גן העדן, וקוראת שלש
פעמים, והשרביט מזדקף,
והכרוז קורא בחיל: לָכֵם
אוֹמְרִים שְׁרֵי הַמְּשָׁלָה, מִי מִכֶּם
שְׂרוּאָה וְלֹא רוּאָה, שְׂעוּמָד
בְּעוֹלָם וְלֹא יוֹדְעִים עַל מָה
קִיְמִים, וְלֹא מְשַׁגְּחִים בְּכַבּוּד
רְבוּנָם, הַתּוֹרָה עוֹמְדָת לְפָנֵיהֶם
וְלֹא מְשַׁדְּדִים בָּהּ - טוֹב לָהֶם
שֶׁלֹּא נִבְרָאוּ, עַל מָה יִקְוּמוּ בְּלֵי
שִׁכְלָא. אוֹי לָהֶם כְּשִׁיתְעוֹרְרוּ יָמֵי
רַע וַיִּטְרְדוּ אוֹתָם מִן הָעוֹלָם.

מי הם הימים של רע? אם תעלה
על דעתך שהם ימי הזקנה - לא
כף, שהרי ימי הזקנה, אם זכה
בבנים ובני בנים - הם ימי טוב.
מי הם ימי רע? אלא הם כמו
שנאמר, שִׁכְתוּב (קהלת יב) וַיִּזְכַּר אֶת
בוֹרְאֵיךָ בִּימֵי בְּחוֹרְתֶיךָ עַד אֲשֶׁר
לֹא יָבֹאוּ יָמֵי הַרְעָה. אֵינֶם יָמֵי
הַזְקָנָה. אֵלֶּא סוּד הַדְּבָר - כְּשֶׁבְרָא
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם,
בְּרָא אוֹתוֹ בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, וְכָל
אוֹת וְאוֹת נִכְסָה לְפָנָיו, עַד
שֶׁהִתְקִימוּ כָּל אוֹתִיּוֹת בְּאוֹת
בִּי"ת. וְכָל אוֹתָן אֵלֶּפָא בִּיתוֹת
שֶׁהִתְגַּלְּגוּ הָאוֹתִיּוֹת, כְּלָן
עוֹמְדוֹת (כָּלן) לְבְרָא הָעוֹלָם.

בֵּינָן שֶׁהִתְגַּלְּגוּ וְהִתְחַבְּרוּ שְׁתֵּי
אוֹתִיּוֹת הַלְלוּ ט"ר יַחַד, עֲלֵתָה
ט"ת, וְלֹא הִתְיַשְׁבָּה, עַד שֶׁגָּעַר
בָּהּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאָמַר לָהּ:
ט"ת ט"ת, עַל מָה אַתְּ עוֹלָה
וְאֵינְךָ מְתִישְׁבֶת בְּמִקוּמְךָ? אָמְרָה
לְפָנָיו: וְכִי עֲשִׂית אוֹתִי לְהִיּוֹת
אוֹת בְּרֵאשׁ שֶׁל טוֹב, שְׁהֲרִי

בְּנִים בְּטָרָם תְּבֹא שְׁנַת הַרְעָב וְגו'. רַבִּי יִצְחָק
פִּתַח, (מכ"ה ד) וְהָיָה שְׁאֵרִית יַעֲקֹב בְּגוֹיִם בְּקֶרֶב
עַמִּים רַבִּים כְּטַל מֵאֵת יְיָ כְּרִיבִים עָלֵי עֵשָׂב
אֲשֶׁר לֹא יִקְנֶה לְאִישׁ וְלֹא יִיחַל לְבְנֵי אָדָם.
תָּא חֲזִי, בְּכָל יוֹמָא וַיּוֹמָא, פֶּד נְהוּרָא סֻלְקָא.
אֲתַעֵר חַד צִיפְרָא בְּאֵילָנָא דְגִנְתָּא דְעֵדֶן, וְקָרִי
תְּלַת זְמַנִּין. וְשִׁרְבִיטָא יִזְדַּקֵּף, וְכְרוּזָא קָרִי
בְּחֵיל, לְכוּן אֲמַרִין, הוֹרְמַנִי דְבוֹרֵיירִי. מָאן
מְנַכוּן דְחָמִי וְלֹא חָמִי. דְקִיִּמָא בְּעֵלְמָא, וְלֹא
יִדְעֵי עַל מָה קִיִּמֵי, לָא מְשַׁגְּחִין בִּיקְרָא
דְמֵאֲרִיהוּן. (דף רד ע"א) אוֹרִיִּיתָא קִיִּמָא קְמִיִּיהוּ,
וְלֹא מְשַׁדְּדִי בָהּ. טַב לוּן דְלֹא יִבְרוּן, עַל מָה
יִקְוּמוּן בְּלֹא סְכֻלְתָּנוּ. וּוִי לוּן פֶּד יִתְעַרוּן יוֹמֵי
דְרַע עֲלִיִּיהוּ, וַיִּטְרְדוּן לְהוּן מֵעֵלְמָא.

מָאן אֵינּוּן יוֹמִין דְרַע, אִי סֻלְקָא דְעֵתְךָ
דְאֵינּוּן יוֹמֵי דְסִיבּוּ, לָאוּ הֲכִי. דְהָא יוֹמֵי
דְסִיבּוּ, אִי זָכָה בְּבִנִין וּבְנֵי בְנִין, יוֹמֵי דְטַב
אֵינּוּן. מָאן אֵינּוּן יוֹמִין דְרַע, אֵלֶּא אֵינּוּן כְּמָה
דְאֲתַמַּר. דְכִתִּיב, (קהלת יב) וַיִּזְכַּר אֶת בּוֹרְאֵיךָ
בִּימֵי בְּחוֹרְתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא יָבֹאוּ יָמֵי הַרְעָה,
לָאוּ אֵינּוּן יוֹמִין דְסִיבּוּ. אֵלֶּא רְזָא דְמִלְּהָ, פֶּד
בְּרָא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא עֵלְמָא, בְּרָא לִיה
בְּאֲתוּוֹן דְאוֹרִיִּיתָא. וְכָל אֶת וְאֶת עֲאֵלַת קְמִיִּיהוּ,
עַד דְאֲתַקִּימוּ כְּלָהוּ אֲתוּוֹן בְּאֶת בִּי"ת. וְכָל
אֵינּוּן אֵלֶּפָא בִּיתוֹת דְאֲתַגְּלַגְלוּ אֲתוּוֹן, כְּלָהוּ
קִיִּימֵי (כְּלָהוּ) לְמַבְרֵי עֵלְמָא.

בֵּינָן דְאֲתַגְּלַגְלוּ וְאֲתַחְבְּרוּ תְרִין אֲתוּוֹן
אֵלִין ט"ר פְּחָדָא, סֻלְקָא טִי"ת וְלֹא
אֲתִישְׁבֶת, עַד דְגָעַר בָּהּ קְדָשָׁא בְרִיךְ
הוּא. וְאָמַר לָהּ, טִי"ת טִי"ת, עַל מָה
אַתְּ סֻלְקָא וְלֹא אֲתִישְׁבֶת בְּדוּכְתֶיךָ. אָמְרָה
קְמִיִּיהוּ. וְכִי עֲבַדְת לִי לְמַהוּי אֶת בְּרִישָׁא
דְטוֹב, דְהָא אוֹרִיִּיתָא פִּתַח בִּי כִי טוֹב.